3.18. *Bilag 5*

Bilagets titel er forkert, fordi det i realiteten er »vacciner« og ikke »betingelser for vaccination«, der søges reguleret. Desuden mister bilaget sin relevans efter vedtagelsen af KOM(88) 779 endelig udg. — SYN 190 — forslag til Rådets direktiv om fastsættelse af yderligere bestemmelser for immunologiske veterinærmedicinske præparater, som udvider anvendelsesområdet for direktiv 81/851/EØF. Der er håb om, at dette direktiv snart vil blive færdigbehandlet.

ØSU slår derfor til lyd for, at man sletter dette bilag samt referencerne hertil i selve forordningen.

Bryssel, den 31. maj 1989.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets direktiv om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om levnedsmidler og levnedsmiddelingredienser, som er behandlet med ioniserende stråling

(89/C 194/06)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 26. december 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Kenneth J. Gardner til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. maj 1989.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 266. plenarforsamling den 31. maj 1989 med 85 stemmer for og 43 imod, mens 16 stemte hverken for eller imod, følgende udtalelse (afstemning med navneangivelse).

1. Indledning

1.1. Levnedsmiddelbestråling [1] anvendes til at dræbe farlige bakterier og større patogene organismer samt skadelige insekter. Bestråling er også et middel til at forlænge visse levnedsmidlers holdbarhed. Levnedsmidlet udsættes til dette formål for ioniserende stråling enten fra elektriske maskiner eller fra isotopkilder, i begge tilfælde under omhyggeligt kontrollerede vilkår. Processen er teknologisk set kompliceret og dyr, så dens anvendelse begrænses til særlige tilfælde.

1.2. Mange almindelige mennesker er yderst optaget af spørgsmålet om, hvorvidt behandling af levnedsmidler med ioniserende stråling er acceptabel for forbrugerne, og af spørgsmålet om beskyttelse af arbejdstagerne på bestrålingsanlæg. Der er særlig interesse for spørgsmålet om denne konserveringsmetodes sundhedsmæssige ufarlighed og teknologiske nødvendighed, risikoen ved strålingsmanipulation og forsømmelse af hygiejniske standarder samt om det stigende antal arbejdspladser med strålingsproblemer og de ernæringsfysiologiske problemer, der måske kan opstå, hvis levnedsmidlet som følge af bestråling får forringet næringsværdi.

1.3. Teknikken, der anvendes ved bestråling af levnedsmidler med en dosis på op til 10 kGy, har været underkastet meget omhyggelige ernæringsmæssige og toksikologiske tests i løbet af de sidste 30 år herunder dyreforsøg gennem flere generationer. Mange af disse omfattende videnskabelige og tekniske data stammer

[1] Følgende seks medlemsstater tillader forskellige grader af levnedsmiddelbestråling (af forskellige varer): Belgien (ca. 10 levnedsmidler), Danmark (2), Spanien (2), Frankrig (ca. 9), Italien (3) og Nederlandene (ca. 40). Irland, Grækenland og Portugal har ingen lovgivning, som forbyder eller tillader levnedsmiddelbestråling. Situationen i Luxembourg er uklar. Storbritannien forbyder bestråling. I Tyskland er bestråling i princippet forbudt, men der kan administrativt gives tilladelse for bestemte levnedsmidler (f.eks. krydderier).

fra et internationalt projekt, som blev finansieret af 25 lande. Det konstateres derfor i norm (KODEKS) af De forenede Nationers Levnedsmiddel- og Landbrugsorganisation (FAO) og Verdenssundhedsorganisationen (WHO), »at levnedsmiddelbestrålingsmetoden er erklæret sikker for generel anvendelse op til en samlet gennemsnitlig absorberet dosis på 10 kGy«. Denne erklæring er siden blevet støttet af EF's Videnskabelige Komité for Levnedsmidler.

Som med alle andre sikkerhedsskøn er der selvfølgelig også her tale om en vurdering af den relative betydning af påviste og eventuelet upåviste risici.

1.4. Muligheden for anvendelse af strålebehandlingsmetoden må ikke føre til uhygiejnisk produktion eller uhygiejnisk behandling af levnedsmidler.

2. Eksisterende bestrålingsanlæg

2.1. Der findes i øjeblikket mindst 150 bestrålingsanlæg i hele verden, hvoraf en del ligger i EF. Både i EF-lande og i den øvrige del af verden er der planer om nye anlæg.

Eftersom bestrålingen ikke kan spores i det færdige levnedsmiddel, vil varer fra alle disse bestrålingsanlæg i og uden for EF fortsat kunne omsættes frit i EF, medmindre der indgås en international aftale om kontrol af disse anlæg.

3. Detektion af bestrålede levnedsmidler

3.1. Levnedsmiddelbestråling under kontrollerede vilkår som foreslået af Kommissionen og KODEKS er en meget mild behandling, og de ændringer, den medfører, er for små til, at de kan konstateres med de gængse metoder. De detektionsmetoder, der findes på nuværende tidspunkt, er desuden for dårligt definerede, for dyre og for komplicerede til at danne et praktisk grundlag for international kontrol af bestrålede levnedsmidler.

3.2. Disse detektionsproblemer har imidlertid fået repræsentanter for fagforeninger, de europæiske landbrugsorganisationer og forbrugerorganisationer i EF til at beskæftige sig med spørgsmålet om international kontrol af bestrålede levnedsmidler.

3.3. ØSU erkender, at der i øjeblikket gøres en stor F&U-indsats i EF for at løse detektionsproblemet. På baggrund af problemets centrale betydning opfordrer ØSU indtrængende Kommissionen til at yde et væsentligt større økonomisk bidrag til forskningen med henblik på meget hurtigt at finde frem til en rentabel og praktisk anvendelig detektionsmetode. ØSU henstiller kraftigt, at dette forslag til direktiv først gennemføres, når der foreligger acceptable metoder til detektion af bestråling.

4. EF-handel

4.1. Kommissionen foreslår med baggrund i den nuværende praksis et system, som indebærer godkendelse og inspektion af bestrålingsanlæg, for derved at overvinde de aktuelle problemer i forbindelse med detektion af strålebehandling af levnedsmidler.

4.2. Da levnedsmidler efter 1992 vil kunne bevæge sig frit inden for EF, synes der kun at være to muligheder:

a) fortsat at lade kontrollen med levnedsmiddelbestråling henhøre under national lovgivning, hvilket i praksis betyder, at bestrålede levnedsmidler har fri bevægelighed fra de lande, som tillader behandlingen;

b) at indføre EF-rammebestemmelser, således som Kommissionen foreslår det.

4.3. Det er endvidere meget vigtigt at sikre sig, at medlemsstaterne kun kan indføre bestrålede levnedsmidler fra tredjelande, hvis de opfylder vedtagne EF-normer (jf. artikel 8).

5. Generelle bemærkninger

Under disse omstændigheder finder ØSU det ikke tilrådeligt at bifalde indførelsen af EF-rammebestemmelser om bestråling af levnedsmidler, bortset fra bestråling af krydderier, så længe Kommissionen ikke har fremlagt overbevisende dokumentation for denne konserveringsmetodes nødvendighed og sundhedsmæssige ufarlighed.

ØSU beder derfor EF-Kommissionen om en redegørelse for:

— bestemte internationale organisationers vurdering af levnedsmiddelbestråling,

— videreudviklingen af alternative konserveringsmetoder,

— mulighederne for at påvise bestråling,

— international bestrålingspraksis,

— importen af produkter, der ofte er bestrålede,

— kapaciteten i de anlæg i EF, som er egnede til at foretage levnedsmiddelbestråling,

— hvor langt man er nået i diskussionen om bestråling af levnedsmidler i medlemslandene, EF-Kommissionen og i Rådet.

6. **Særlige bemærkninger**

Artikel 1, stk. 2, litra a)

5 MeV ændres til 10 MeV alene på baggrund af de skærpede anti-terroristforanstaltninger i lufthavne. Hermed dækkes røntgenstråledetektion af våben i levnedsmiddelforsendelser.

Artikel 4, stk. 1

Denne artikel, som handler om genbestråling, er meget uklart formuleret. I KODEKS-versionen omtales maksimale doser, og det ville ØSU også foretrække.

Artikel 5

Heri henvises der til mærkningsdirektiv 79/112/EØF. Dette direktiv er under ændring, så der bør henvises til den ændrede udgave. Det er vigtigt at bemærke, at frisk frugt og grøntsager tilsyneladende ikke altid er dækket af det ændrede mærkningsdirektiv 79/112/EØF. Der må foreligge klare og entydige mærkningsregler. Om det ændrede mærkningsdirektiv er der endnu ikke truffet nogen afgørelse.

Artikel 5, stk. 2

Medens det ændrede mærkningsdirektiv giver regler for beskrivelsen af produkter, der er beregnet til salg til den endelige forbruger, drejer det foreliggende direktiv sig kun om mærkning af produkter, der handles i mellemleddet. I artikel 5, stk. 2, litra e), bør der kræves samme angivelse, som den der forlanges ifølge det ændrede direktiv 79/112/EØF, så fabrikanten ved, hvad han skal anføre på det endelige produkts mærkeseddel. Det gængse udtryk er »bestrålet« eller »behandlet med ioniserende stråling«. Det internationale symbol, som kan anvendes som supplement til bestrålingsangivelsen, kan virke forvirrende i nogle lande. ØSU opfordrer derfor Kommissionen til at finde et andet symbol til anvendelse på produkter, der omsættes i EF.

Artikel 6

Her må ØSU pege på det vigtige spørgsmål om beskyttelse af arbejdstagerne. Der er heldigvis allerede udarbejdet egnede systemer til beskyttelse af arbejdstagerne på bestrålingsanlæg, der anvendes til sterilisering af medicinsk udstyr i hele EF. Samme sikkerhedsregler må tages i anvendelse ved bestråling af levnedsmidler og ved andre fremtidige anvendelser.

Artikel 7

ØSU ville foretrække, at de omhandlede registre opbevares i 20 år eller i overensstemmelse med gældende praksis for en sådan dokumentation.

Artikel 8, stk. 2

ØSU opfordrer Kommissionen til at indføje et afsnit, som gengiver den væsentlige bemærkning i Kommissionsforslagets begrundelse (side 3), nemlig at EF forbeholder sig ret til at indføre et selvstændigt kontrolsystem, såfremt det igangværende internationale samarbejde ikke lykkes fuldt ud.

I stedet for »kan« skrives »bør«.

Artikel 9

Der tilføjes: »I overensstemmelse med emballeringsdirektivet af 22. december 1988.«

Artikel 11

Proceduren i denne artikel anvendes i forbindelse med ændringer, der viser sig nødvendige i visse tilfælde, navnlig i de tilfælde, som beskrives i direktivforslagets artikel 10, 12 og 13. Det er ØSU's opfattelse, at den foreslåede procedure også bør omfatte høring af Det økonomiske og sociale Udvalg og fastsætte, at det er Rådet, der skal træffe afgørelse om eventuelle ændringer. Artikel 11 bør ændres i overensstemmelse hermed.

Artikel 12

Der tilføjes: »Komitéen bør tage hensyn til resultaterne af eventuelle evalueringer fra FAO/WHO.«

Bilag 1

ØSU er bekymret for, at levnedsmiddelbestråling kan anvendes til maskering af uhygiejniske levnedsmidler, og anbefaler derfor varmt, at Kommissionen opstiller mikrobiologiske EF-kriterier. Bilag 1 bør gås kritisk igennem i overensstemmelse med de behov, som defineres i det følgende (bilag 5, stk. 1, første led).

Listen afviger i visse henseender fra Den Videnskabelige Levnedsmiddelkomités vurderinger. ØSU foreslår følgende ændringer:

a) bestrålingens formål bør angives i hvert enkelt tilfælde, f.eks. nedbringelse af bakteriemængden, skadedyrsbekæmpelse osv.;

b) i stedet for »Flager af korn« skrives »Korn«, ligesom i rapporten fra Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidler.

Bilag 3

Se bemærkningerne til artikel 5, stk. 2.

Bilag 4

Der er behov for en definition af ordet »parti« med henblik på fortsat anvendelse. Der kan findes fortilfælde for dette i andre direktiver.

Bilag 5, stk. 1

Første led

Formuleres således, på linje med direktivet om tilsætningsstoffer i levnedsmidler:

»'behov' defineres som en påviselig teknologisk, økonomisk eller anden fordel, der er til gavn for forbrugeren.«

Andet led

Der tilføjes: »På linje med Den Videnskabelige Levnedsmiddelkomités vurdering.«

Bilag 5, stk. 2

Den indledende sætning affattes således: F1 »Levnedsmiddelbestråling må kun tage sigte på følgende formål:«

Sidste led

I den engelske udgave skrives *disinfest* i stedet for *disinfect*. Ingen ændring i den danske udgave.

Bryssel, den 31. maj 1989.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte for udtalelsen:

Amato, Aparicio Bravo, Ataide Ferreira, Bazianas, Bento Gonçalves, Beretta, Berger, Bleser, Boddy, Boisserée, Bos, Breyiannis, Briganti, Broicher, Burnel, Cal, Calvet Chambon, Carroll, Cavazzuti, Ceballo Herrero, Christie, Conde, Corell Ayora, Cortois, Dassis, Della Croce, De Tavernier, Dos Santos, Droulin, van Eekert, Elstner, Etty, Eulen, Flum, Forgas, Frandi, Freeman, Gayetot, Germozzi, Geuenich, Glesener, Gomez Martinez, Gredal, Haas, Hagen, Hilkens, Hörsken, Houthuys, Jaschick, Jenkins, Kirchfeld, Lappas, Larsen, Laur, Liverani, Machado von Tschusi, Maddocks, Marvier, Morselli, Mourgues, Muhr, Muller, Murphy, Neto Da Silva, Nierhaus, Orsi, Petropoulos, Polyzos, Proença, Raftopoulos, Rouzier, Santillan Cabeza, Schmitz, Schnieders, Silva, Smith L. J., Städelin, Vallejo Calderón, Vassilaras, Velasco Mancebo, Vercellino, Vidal, Wick, Williams, Yverneau.

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte imod udtalelsen:

Arena, Arets, Bagliano, Beltrami, Berns, Ceyrac, Clavel, Collas, Coyle, van Dam, Dodd, Donck, Flather, Gardner, Green, Hancock, Hovgaard Jakobsen, Kaaris, Lustenhouwer, Mainetti, Moreland, Noordwal, de Normann, Panizo Arcos, Pardon, Pearson, Pelletier, Perrin-Pelletier, Poëton, Proumens, Ribière, Robinson, Rolão Gonçalves, Roseingrave, Schade-Poulsen, Speirs, Storie-Pugh, Tamlin, Telles, Termes Carrero, Tukker, Wagner, Whitworth.

Følgende tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte hverken for eller imod:

Aspinall, Bordes-Pages, Bredima-Savopoulou, Campbell, Giacomelli, Kazazis, Kröger, Löw, Mantovani, Margot, Mayayo Bello, Muñiz Guardado, Quevedo Rojo, Riera Marsa, Serra Caracciolo, Strauß.